

ANDRÁSSY ISTVÁN

(1927 – 2012)

1927 május 5-én született Szolnokon, 1946-ban érettségizett a Ciszterci Szent Imre Gimnáziumban.

Tanulmányait a Pázmány Péter Tudományegyetemen folytatta, ahol 1950-ben „okleveles muzeológus” megnevezéssel ún. „ideiglenes diplomát” kapott, amelyet – mivel az egyetem neve közben Eötvös Loránd Tudományegyetemre változott – 1951-ben véglegesítették.

Első munkahelye a Magyar Természettudományi Múzeumban volt 1950–52 között, 1952 májusától pedig az ELTE Állatrendszertani Tanszékén a Talajzoológiai Kutatócsoport munkatársa lett. 1956-ban kandidált, 1973-ban elnyerte a biológiai tudományok doktora címet.

A tudományos kutatások mellett részt vállalt a tanszék oktatási feladataiban is, állatrendszertani gyakorlatokat tartott, valamint szakdolgozatos és diákkörös hallgatók munkáit irányította, amit az Egyetem 1974-ben címzetes egyetemi tanári kinevezéssel honorált. 1999-ben történt nyugdíjazása után 2007-ig tudományos tanácsadóként tovább dolgozott a Talajzoológiai Kutatócsoport utódjánál, a MTA–ELTE–MTM Zootaxonómiai Kutatócsoportnál.

Kutatásainak alanyául a szabadon élő fonálférgeket (Nematoda) választotta és az Ő munkássága is nagyban hozzájárult, hogy belássuk: ezek a minden élettérben előforduló, mikrofauna méretű kis férgeknek nagy egyedszámuk és tevékenységük révén a teresztris és vízi ökoszisztémák anyag- és energiaforgalmában kiemelkedően jelentős szereppel bírnak.

Elsősorban világhírű taxonómus volt, a Föld minden kontinenséről származó több mint 20 ország faunáját tárta fel, beleértve az arktikus és antarktikus területeket is. Részt vett 1965–66-ban a Balogh János vezette magyar talajzoológiai expedíció Dél-Amerikában.

Kitartó és kiváló munkássága nyomán több mint 660 tudományra új fajt, ill. taxont írt le (köztük 56 családot, ill. magasabb rendű csoportot, 126 genust). Emellett foglalkozott a férgek evolúciójával, ökológiájával, valamint szerepükkel a természet- és növényvédelemben, ily módon fontos szerepet játszott a Nematodák ökológiai és talajbiológiai kutatásaiban is. A fonálférgek tömegének kiszámítására általa kidolgozott képletet széles körben alkalmazzák ma is.

Munkásságának jelentőségét mutatja, hogy összesen mintegy 230, zömmel idegen-nyelvű publikációt írt, és hogy élete végéig tevékeny maradt azt az bizonyítja, hogy 2011–12-ben is 16 jelentős dolgozata jelent meg. Több fontos könyvet is írt angol, német, magyar nyelven; ezek közül a hazai kutatások szempontjából, a jövő nemzedék számára felbecsülhetetlen jelentőségű három kötetes monográfiája kiemelkedő fontosságú (utóbbiak a *Pedozoologia Hungarica* sorozatban jelentek meg). Nem véletlen, hogy a hazai zoológusok között egyike a nemzetközi szinten legtöbbet citált kutatóknak.

Munkáját mindig az elhivatottság, a nagyfokú precizitás és tudás jellemezte, ami igen fontos volt a szerkesztői munkásságában is.

Megbecsültségét kifejező kitüntetéseiről: 1972-ben kapta meg „A mezőgazdaság kiváló dolgozója” címet; 1980-ban a Szovjetunió Helmintológiai Társaságának tiszteletbeli tagjává választották; 1983-ban a Szovjet Összövetség Tudományos Akadémiája neki adományozta a Szkrjabin Emlékérmét és Díjat. 1987-ben magyar Akadémiai Díjban részesült; a Magyar Biológiai Társaság 1987-ben neki ítélte a Huzella Tivadar Díjat, majd 1998-ban a Gelei József Emlékérmét és Díjat; 2000-ben kapta meg az ELTE Aranydiplomáját; 2002-ben az American Biographical Institute-től az American Medal of Honor-t; 2007-ben a Society of Nematologists nemzetközi társaságtól Honorary Membership kitüntetést kapott.

Nemzetközi elismertségének nagyságát legjobban az mutatja, hogy a tiszteletére eddig egy genuszt és 49 Nematoda-, valamint 7 Arthropoda-fajt neveztek el róla.

Úgy gondolom, belátható, hogy személyében hazánk neves, nemzetközileg elismert zoológusát veszítettük el, de munkásságával örökre beírta nevét a tudomány világába és mi, akik ismertük, szerettük és becsültük őt, szeretettel gondolunk Rá.

Dózsa-Farkas Klára

A fenti leírás Dózsa-Farkas Klára MBT Állattani Szakosztály 1004. ülésén, 2012. november 7-én elhangzott előadása alapján készült.